

ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ З ПРОТИДІЇ COVID 19 НА ТІНЬОВУ ЕКОНОМІКУ (НА ДОСВІДІ КРАЇН АФРИКИ)

Мазуренко В.П.

к.е.н., професор кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Саврасов М.В.

аспірант ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана»

Протиепідемічні заходи, що вживалися у 2020 році для зупинення поширення вірусної інфекції COVID-19 сприяли зростанню неформального сектора економіки та загостренню пов'язаних з цим соціальних проблем. Більшість таких заходів, які застосовували майже всі країни світу для зупинки першої хвилі поширення коронавірусної хвороби відповідно до рекомендацій Всесвітньої організації здоров'я, включали у себе заборону покидати помешкання, подорожувати, проводити публічні заходи, що, у свою чергу, спричинило занепад окремих галузей економіки, зокрема, готельно-туристичної, ресторанної, розважальної тощо.

Заходи щодо підтримки економіки до яких вдавалися уряди постраждалих країн включали у себе як загальні, такі як монетарні інтервенції (зниження процентних ставок, девальвація національної валюти, значне вливання ліквідності в банківську систему) так і спеціальні, які стосувалися окремих галузей економіки чи підприємств, яким надавалися фіскальні стимули, податкові канікули чи прямі виплати. Аналіз заходів, які вживалися країнами Африки, показує, що робітники та підприємства з неформального сектору економіки не могли претендувати на спеціальні заходи з підтримки економіки через відсутність у них відповідного правового статусу для отримання виплат чи податкових канікул [1].

Хоча підприємства неформального сектору економіки не сплачують податків, це не означає що вони не мають права на отримання спеціальних заходів з підтримки економіки. Так, зокрема, дослідження І. Хіріси та ін. впливу карантинних обмежень на урбанізованих територіях Африки демонструє зв'язок між неформальною зайнятістю та бідністю. Дане дослідження підтверджує гіпотезу, що серед неформальних робітників більшість складають представники бідних та вразливих верств населення, а саме жінки, особи з інвалідністю, безпритульні, молодь, яка не може знайти першу роботу у формальному секторі, тощо [2].

Як зазначає Дж. Омоло у рекомендаціях для уряду Кенії, у рамках боротьби з негативними наслідками поширення COVID 19, необхідно звертати увагу на підтримку також і працівників неформального сектору економіки. Для цих цілей мають бути розроблені коротко-, середньо- та довгострокові стратегії, що можуть передбачати прямі грошові виплати, безкоштовне медичне страхування, та навіть надання кредитів

неформальним підприємствам. Проте основною довгостроковою ціллю таких стратегії все одно має бути формалізація постраждалих галузей та зниження рівня тіньової економіки [3].

За даними Міжнародної організації праці, рівень зайнятості у неформальному секторі економіки варіюється по групам країн по соціально-економічному розвитку. Якщо у країнах що розвиваються близько 2/3 працівників зайняті без офіційного оформлення трудових відносин, то у розвинених країнах рівень тіньової зайнятості не перевищує 20% [4]. Варто відзначити, що в Україні, яка належить до країн, що розвивається, цей показник спостерігається на рівні розвинених країн, та складає 21% [5].

Дослідження рівня тіньової економіки, проведене Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України показало, що за період з січня по березень 2020 року, на який прийшлися карантинні заходи, рівень тіньової економіки залишився незмінним у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року [6]. Разом з тим, дослідження агрегованого ефекту кризових явищ на тіньову економіку демонструють що ефект сукупних фінансових криз відчувається через рік після криз, і ефект залишається значним у наступні роки [7]. Таким чином можна стверджувати, що вплив економічної рецесії, фінансової кризи та зупинки окремих галузей економіки внаслідок карантинних обмежень на зростання тіньового сектору економіки буде накопичуватися та тривати ще кілька років після закінчення впливу кризових чинників.

Список використаних джерел:

1. Schwettmann, J. (2020) *Covid-19 The Informal Economy Impact and Response Strategies in Sub-Saharan Africa*, The Friedrich-Ebert-Stiftung (FES).
2. Chirisa, I., et al. (2020) "The urban penalty of COVID-19 lockdowns across the globe: manifestations and lessons for Anglophone sub-Saharan Africa". *GeoJournal* : 1-14, p.7, p.10.
3. Omolo, J. (2020) *How the Pandemic is affecting the informal sector in Kenya*, The Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)
4. Florence, B., Vanek J., and Chen M. (2019) "Women and men in the informal economy: A statistical brief." *International Labour Office, Geneva*, p. 15.
5. Державний центр зайнятості України, Рівень неформальної зайнятості найнижчий за 10 років, (2019) режим доступу <https://www.dcz.gov.ua/novyna/riven-neformalnoyi-zaynyatosti-naynyzhchyy-za-10-rokiv-olga-makogon#:~:text=%D0%9A%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%B7%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D0%B8%D1%85%20%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%20%D1%83%20%D0%B2%D1%96%D1%86%D1%96,%25%20%D0%B4%D0%BE%2021%2C0%25>.
6. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Тенденції тіньової економіки в Україні у січні -

березні 2020 року (2020). Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>.

7. Kahyalar, N., Bazoumana, O., and Sami, F. (2019) "The Impact of Financial Crises on the Informal Economy: The Turkish Case.", p. 167 Режим доступу: <https://www.athensjournals.gr/business/2020-6-2-4-Kahyalar.pdf>.

УДК 339.5

ВПЛИВ COVID-19 НА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Гуань Жань

аспірант Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

На сьогодні спалах нового вірусу COVID-19 вразив понад 200 країн та регіонів, багато з яких оголосили надзвичайний стан через серйозність епідемії. Цю епідемію можна розглядати як велику подію з епохальним впливом, що змушує людей переосмислити, як це вплине на сучасну структуру міжнародних відносин.

Перш за все, багато останніх подій у світовій економіці показали, що нова епідемія, швидше за все, спричинить глобальну економічну кризу, яка кардинально змінить напрямок економічної глобалізації. Глобальне поширення COVID-19 показує, що процес економічної глобалізації, який характеризується потоком персоналу, капіталу, торгівлі та інформації, має великі недоліки. Ситуація, в якій опинився весь світ показав, що влада кожної з держав не приділяла достатньої уваги медичній сфері та екологічному стану навколишнього середовища, що призвело до "паузи" у процесі глобалізації в умовах поточної епідемії. Якщо глибоких змін зробити не вдасться, невдачі самої глобалізації в подальшому приведуть деякі країни до самоті, заблокованого популістського шляху, який, ймовірно, спричинить глобальні негаразди. У той же час боротьба з епідемією може стимулювати позитивні зміни ставлення до "людей і здоров'я" та "природи та екології", що також прискорить новий процес глобалізації, який включає ці елементи. Країни, що мають надійні та ефективні механізми охорони здоров'я, хороший економічний і екологічний захист, природно залучать приплив високоякісних ресурсів з усього світу та стануть лідерами нового процесу глобалізації. Така міжнародна позиція та модель розвитку може стати прикладом для наслідування з боку інших країн. Це, безсумнівно, розпочне процес кардинальних змін у структурі міжнародних відносин.

Протиепідемічні показники країн за найближчі два місяці, або близько того, покращать основу "легітимності міжнародних відносин". "Легітимність міжнародної поведінки" у боротьбі з епідемією виникла із внутрішніх цінностей країни - свободи та демократії, чи абсолютна точка зору на суверенітет, викликала суперечки серед відповідних країн. Сильне поширення епідемії змусить людей шукати компроміс між